

PŘEPĚŤOVÉ OCHRANY
STŘÍDAVÉHO PROUDU NA DIN LIŠTU

PŘEPĚŤOVÉ OCHRANY
STEJNOSMĚRNÉHO PROUDU

PŘEPĚŤOVÉ OCHRANY LED SYSTÉMŮ

PŘEPĚŤOVÉ OCHRANY
FOTOVOLTAICKÝCH SYSTÉMŮ

PŘEPĚŤOVÉ OCHRANY
TELEKOMUNIKAČNÍCH A DATOVÝCH VEDENÍ

PŘEPĚŤOVÉ OCHRANY POČÍTAČOVÝCH SÍTÍ

PŘEPĚŤOVÉ OCHRANY
KOAXIÁLNÍCH RF VEDENÍ

PŘEKÁŽKOVÁ NÁVĚSTIDLA A OSTATNÍ

SPECIALISTA NA PŘEPĚŤOVOU OCHRANU

Díky důkladné znalosti místních norem a předpisů a soustavným investicím do výzkumu a vývoje dokáže společnost CITEL navrhovat, vyrábět a prodávat miliony přepěťových ochranných prvků ročně.

Společnost CITEL vyvíjí celou řadu klíčových ochranných prvků ve svých závodech.

Naše týmy na celém světě pomáhají s uváděním kompletního sortimentu přepěťových ochranných prvků na trh a poskytováním našich jedinečných a vysoce kvalitních servisních služeb zaměřených na zákazníka.

Jediným předmětem činnosti a kvalifikací společnosti CITEL je ochrana sítí a zařízení před přechodným přepětím, zejména před přepětím způsobeným bleskem. Společnost CITEL proto vyrábí dvě vzájemně se doplňující produktové řady:

- **Plynové výbojky (GDT)** jsou základními pasivními součástkami, které slouží k ochraně telefonních ústřední a zařízení před přepětím; do telefonních sítí je obvykle instalují provozovatelé telekomunikačních sítí.
- **Přepěťové ochrany (SPD)** jsou jednotky, které v sobě spojují několik ochranných prvků. Může je instalovat montážní firma nebo koncový zákazník. Jsou určeny k zabudování do systému za účelem ochrany všech elektrických, elektronických a datových zařízení před přechodným přepětím.

CITEL: nejvyšší kvalita služeb ve své třídě

Zajímají nás všechna hlediska a témata související s SPD – od technických znalostí až po využití v praxi.

Naše týmy jsou složeny z inženýrů a specialistů na SPD, kteří přicházejí se svými jedinečnými poznatky a řešeními. Naše technické a prodejní týmy po celém světě jsou propojené, aby si mohly předávat své zkušenosti a znalosti.

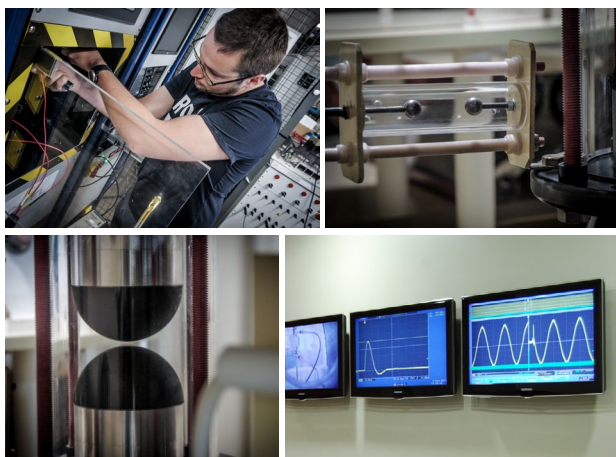
Centrem zájmu našich týmů je vždy uživatel. Svým zákazníkům poskytují poradenství a školení a snaží se jim nabídnout nejlepší možné produktové řešení. Naše místní týmy hovoří lokálním jazykem i znají specifika místních trhů.

Naše logistik, která je flexibilní, důvěryhodná a odpovědná, má u našich zákazníků skvělou odezvu.

NAŠE TESTOVACÍ NÁSTROJE

3 LABORATOŘE...

Společnost CITEL je průkopníkem nových technologií, protože se nebojí inovativních strategií, výzkumu a vývoje na té nejvyšší úrovni a provozuje vlastní regionální testovací centra po celém světě.

Společnost CITEL patří mezi přední renomované společnosti v oboru a podílí se na vývoji mezinárodních předpisů a norem.

Společnost CITEL provozuje hned několik odborných a výzkumných center (Francie, USA, Čína), ve kterých testuje své výrobky na shodu s normami a pracuje na zvýšení jejich spolehlivosti. Tato centra jsou vybavena těmito prvky:

- Různé generátory přechodového přepětového proudu a přepětového napětí, jako jsou 8/20, 10/350, 10/1000, 1,2/50...
- Zdroje střídavého a stejnosměrného proudu pro testování zkratových a zatěžovacích proudů s možnými superponovanými a synchronizovanými impulsy pro zdroje střídavého proudu.
- Různá zařízení pro testování vlivů prostředí (nárazy, vibrace, klima, vlhkost, oheň...)

Zkušební generátor G100K v Remeši (Francie) dokáže vygenerovat mimořádně vysoký impulzní proud s hodnotou 100 kA a slouží k testování systémů strukturální bleskové ochrany a přepětových ochranných typů 1.

Zkušební kapacity jsou definovány obecně pro elektrická zařízení a konkrétně pro přepětovou ochranu. Používáme tyto normy:

- IEC/ EN 61643-XXY
-11, -21, -31 a -41*
-311 a -331
- IEC/EN 610004-5
- NFC 17-100 a -102
- NF EN 50164-6 a IEC 62561-6 (stejně jako všechny zkoušky impulsů přepětových proudů podle těchto norem)
- UL1449, UL497B, UL497E
- ITU K12
- IEEE C62.31, C62.33, C62.35, C62.45
- ANSI C136.2
- atd.

Zkušební zařízení a pracovní stoly jsou polyvalentní a týmy odborníků společnosti CITEL zde mohou provádět i testy na objednávku (bez ohledu na normy)

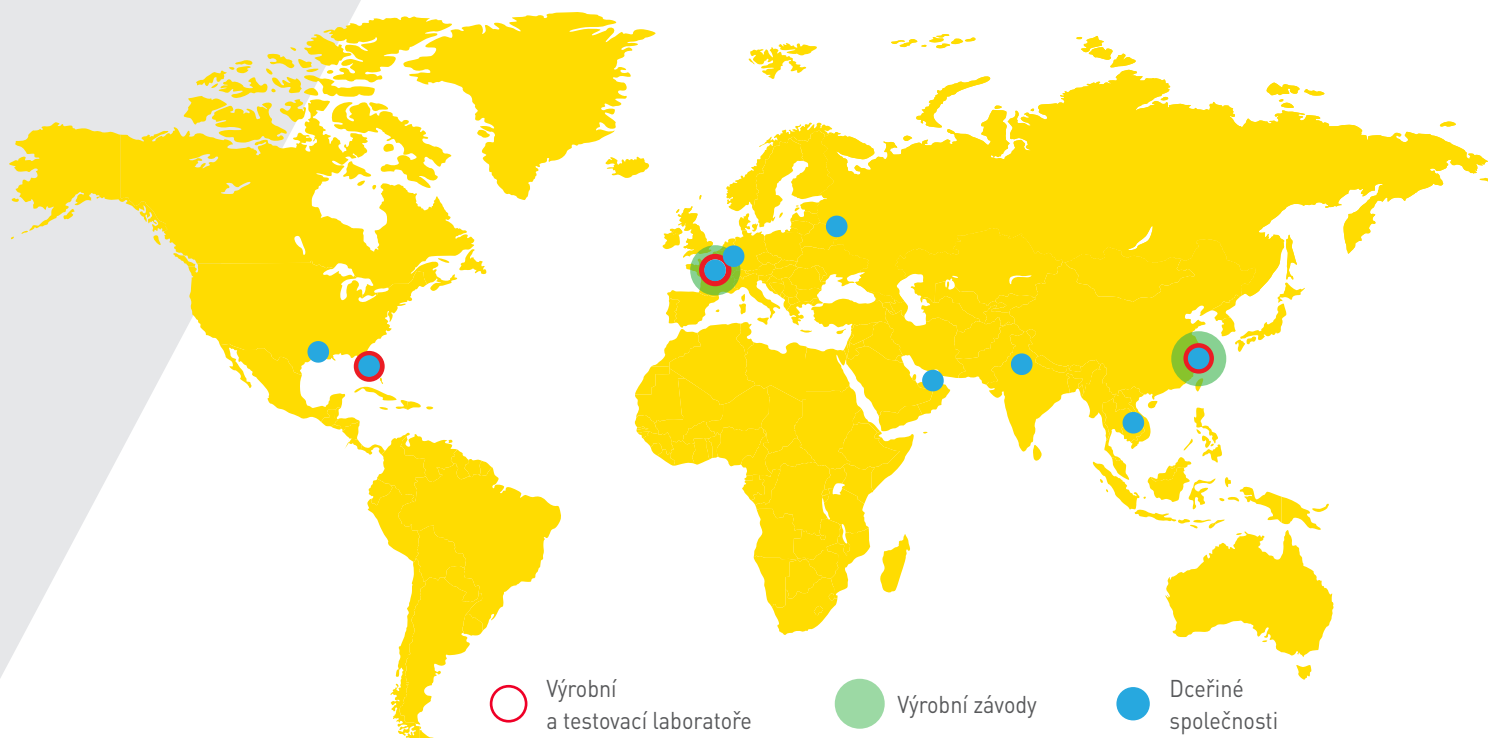
V roce 2017 byla šanghajská laboratoř vybavena generátorem přepětí s mimořádně vysokou energetickou hodnotou, který je schopen vygenerovat napětí 240 kV v impulsu 8/20 μ s.

V roce 2019 získala naše šanghajská laboratoř CERTIFIKÁT O SCHVÁLENÍ pro zkušebny, které mohou poskytovat své služby zákazníkům, takže se zde mohou provádět testy elektrotechnických zařízení a komponentů podle systému IECCE.

Společnost Dekra ji schválila ve stupni 2.

MEZINÁRODNÍ SÍŤ....

Francie – Sèvres

Sídlo

- Celkové řízení společnosti
- Administrativní a finanční oddělení
- Divize prodeje: Francie a vývoz
- Oddělení komunikace a marketingu

Francie – Remeš

Výroba a expedice
Výzkum a vývoj

DCEŘINÉ SPOLEČNOSTI

 Citel Electronics GmbH
Bochum (Německo)

 Citel Inc.
Miramar (USA)

 Shanghai Citel Electronics Co., Ltd
Šanghaj (Čína)

 OOO Citel Vostok
Moskva (Rusko)

 Citel India
Nové Dillí (Indie)

 Citel Thailand
Bangkok (Thajsko)

 Citel Middle East
Dubaj (Spojené arabské emiráty)

SPOLEČNOST CITEL CHRÁNÍ NAŠI PLANETU

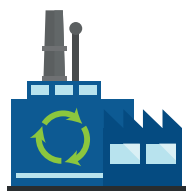
Kromě neúnavné práce na kvalitě našich výrobků bereme vážně i environmentální otázky naší planety.

Proto společnost CITEL pracuje na optimalizaci svých výrobních zařízení s cílem snížit dopad své činnosti na životní prostředí. Pro náš nový sortiment jsme zvolili vysoce kvalitní suroviny.

V našich výrobcích používáme **bezhalogenové** materiály a plníme požadavky směrnice **RoHS**. Společnost CITEL je držitelem certifikátu **ISO 14001** a plní požadavky směrnice **WEEE**.

HALOGEN
FREE

**VÝROBA S RESPEKTEM
K NORMÁM
NA OCHRANU
ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ**

**NÁKUP MATERIÁLŮ
V SOULADU S PŘEDPISY
O OCHRANĚ ŽIVOTNÍHO
PROSTŘEDÍ**

**ZÁVAZEK
K RECYKLACI**

....JIŽ VÍCE NEŽ 80 LET

1944
Výroba prvního
svodiče přepětí

1988
1. modulární
přepětová ochrana
střídavého proudu

1997
- Přepětová ochrana nové řady „DS“
- Technologie VG pro přepětovou ochranu
střídavého proudu

2012
Uvedení zkušební
laboratoře v Remeši
do provozu

2017
Nová zkušební laboratoř s kapacitou 240 kA
v šanghajske společnosti CITELE

2019
Nová řada
AC/DC produktů

 1937
Založení
společnosti CITELE

 1985
CITELE v USA

 1988
CITELE v Německu

 1992
Výrobní závod
v Remeši

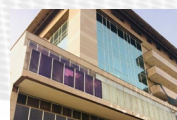
 1996
CITELE v Šanghaji

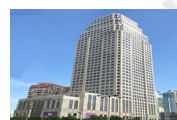
 2010
CITELE v Rusku

 2012
CITELE v Indii

 2017
CITELE v Thajsku

 2021
CITELE na Blízkém
východě

PŘECHODNÁ PŘEPĚTÍ

V elektrické síti je obecně normální napětí: můžeme hovořit také o jmenovitém napětí. Napětí v síti se může z nežádoucích důvodů zvýšit nad hodnotu jmenovitého napětí: pak hovoříme o přepětí nebo rázovém napětí, pokud se jedná o krátkou chvíli. Přepětí patří mezi jednu z možných příčin poruchy elektrického nebo elektronického zařízení.

JAKÝ JE DŮVOD VZNIKU PŘEPĚTÍ?

Přepětí se liší amplitudou, délkou trvání a frekvencí. Zatímco ochrana proti přepětí v důsledku blesku nebo spínání vyžaduje použití přepětových ochran (SPD), problémy s „ESD“ nebo „IEMN“ jsou konkrétní povahy a vyžadují jiná řešení přizpůsobená dané situaci.

PŘEPĚTÍ ZPŮSOBENÉ ÚDEREM BLESKU

Uživatelé elektrických, elektronických zařízení a telefonních a datových systémů se musí zabývat otázkou, jak zachovat tato zařízení v provozu při přechodném přepětí způsobenému bleskem.

Blesky, které zkoumal již Benjamin Franklin v roce 1749, jsou pro naši vysoce elektronickou společnost paradoxně stále větší hrozbou.

Vznik blesků

Blesk vzniká mezi dvěma oblastmi s opačným nábojem, obvykle mezi dvěma bouřkovými mraky nebo mezi mrakem a zemí. Blesk může urazit několik kilometrů a přibližovat se k zemi skokově: vůdce vytváří silně ionizovaný kanál. Když narazí na zem, vznikne skutečný záblesk nebo zpětný ráz.

Ionizovaným kanálem pak ze země do mraku nebo opačně prochází proud o velikosti desítek tisíc ampérů.

Přímé dopady blesku

V okamžiku výboje protéká impulsní proud, jehož hodnota se pohybuje v rozmezí od 5 000 do 200 000 ampérů ve špičce s dobou náběhu zhruba několik mikrosekund.

- Dopad na budovy: Pády předmětů, škody na majetku, vznik požáru
- Dopad na živé bytosti: Zásah blesku usmrtí každý rok na 10 000 lidí na celém světě, z toho pak každý rok 10 až 20 lidí ve Francii
- Fenomén krokového napětí: Blesk může nepřímo zabít tím, že udeří v blízkosti: v okolí místa dopadu totiž dojde k přemístění elektrických nábojů s určitým elektrickým potenciálem. Rozdíl potenciálů (napětí) mezi dvěma body se ještě zvýší s tím, jak velký bude rozdíl mezi těmito dvěma body. Čím vyšší bude mít toto napětí hodnotu, tím intenzivnější proud může v živém organismu kolovat (úraz elektrickým proudem) přes končetiny, které budou v kontaktu se zemí. Tento jev se nazývá „krokovým napětím“ a v případě velkého čtyřnožce nasměrovaného k místu dopadu jsou jeho účinky ještě vyšší než u člověka. Obětí blesku se tak každý rok stanou tisíce kusů dobytka.

Přímý dopad tohoto jevu je možné z hlediska poškození elektrických a elektronických systémů za nepříliš velký faktor, protože má vysoce lokalizovanou povahu.

Nejlepší ochranou je stále klasický hromosvod nebo systém bleskové ochrany (LPS), který je určen k zachycení výbojového proudu a jeho svedení do konkrétního bodu.

Nepřímé dopady blesku

Dopad na nadzemní vedení

Taková vedení jsou vysoce exponovaná a mohou být přímo zasažena bleskem, který nejprve částečně anebo zcela zničí kabely a následně způsobí vysoké přepětí, které se přirozeně šíří po vodičích do zařízení připojených k vedení. Rozsah poškození se odvíjí od vzdálenosti mezi místem zásahu a zařízením.

Zvýšení zemního potenciálu

Tok blesku zemí vede ke zvýšení zemního potenciálu, jehož hodnota se mění v závislosti na intenzitě proudu a lokální zemní impedanci. V systému, který bude případně připojen k několika uzemněním (např. propojení mezi budovami), způsobí zásah blesku mimořádně velký rozdíl potenciálů a zařízení připojená k zasaženým sítím bude zničeno nebo vážně poškozeno.

Elektromagnetické záření

Blesk je možné považovat za anténu vysokou několik kilometrů, kterou se šíří impulzní proud o velikosti několika desetin kiloampérů a která vyzařuje intenzivní elektromagnetické pole (několik kV/m na vzdálenost větší než 1 km).

Tato pole vyvolávají ve vedeních v blízkosti zařízení nebo na něm vysoká napětí a proudy. Hodnoty se odvíjí od vzdálenosti od místa zásahu bleskem a vlastností spojení.

Přímý dopad

Zvýšení zemního potenciálu

Dopad na nadzemní vedení

Ovlivnění záření

PRŮMYŠLOVÁ A SPÍNACÍ PŘEPĚTÍ

Tentopojem zahrnuje jevy způsobené zapnutím nebo vypnutím zdrojů elektrického napájení.

Přepětí způsobená spínacími operacemi vznikají v těchto případech:

- Nastartování motoru nebo spuštění transformátoru
- Startéry neonového a sodíkového světla
- Spínané napájecí sítě
- „Zákmit“ spínače v indukčním obvodu
- Činnost pojistek a jističů
- Padající elektrické vedení...

Tyto jevy vytvářejí přechodné události s napětím v hodnotě několika kV a dobou náběhu v řádu několika mikrosekund, které ruší činnost zařízení v sítích, ke kterým je zdroj rušení připojen.

ELEKTROSTATICKÁ PŘEPĚTÍ (ESD)

Z elektrického hlediska má člověk kapacitu 100 až 300 pikofaradů a chůzí po koberci se může nabít napětím o velikosti až 15 kV; když se pak dotkne nějakého vodivého předmětu, během několika nanosekund se vybijí a odteče z něj proud o velikosti asi deset ampérů. Na tento druh rušení jsou poměrně náchylné v podstatě všechny integrované obvody (CMOS atd.), což se obvykle eliminuje stíněním a uzemněním.

JEVY NEMP (jaderné elektromagnetické pulsy)

Jaderný výbuch ve velké nadmořské výšce, nad atmosférou, vytvoří intenzivní elektromagnetické pole (až 50 kV/m za 10ns), které se vyzařuje směrem k zemi v poloměru až 1 200 km.

V zemi pak takové pole vyvolává vznik velmi vysokých přechodných přepětí v napájecích a přenosových vedeních, anténách, atd., a ničí tak koncová zařízení (napájecí obvody, počítačové terminály, telefonní zařízení, atd.).

Náběh pole může dosáhnout hodnoty až několika kV/ns. I když je obtížné odstranit všechna přepětí vyvolaná elektromagnetickým impulsem, existují způsoby, jak je snížit a zvýšit tak ochranu systémů. Navzdory amplitudě tohoto jevu je možné požadované ochrany docílit stíněním a filtrací/přepětovou ochranou přizpůsobenou jevům NEMP.

DŮSLEDKY PŘEPĚTÍ

Zásah bleskem je poměrně častý. Statistická data ukazují, že podíl škod způsobených bleskem na počítačovém vybavení není zdaleka zanedbatelný.

Důsledky poruchy nejsou vždy viditelné a nemusí se projevit okamžitě. Poškození prvku přepětím může vést ke zkrácení životnosti zařízení nebo k tomu, že se porucha projeví „se zpožděním“. Uživatel proto vůbec nemusí zjistit vztah mezi poruchou a skutečnou příčinou. Ukvapeně určí špatnou diagnózu, která bude mít za následek nesprávnou léčbu problému.

Přepětí dopadá na elektronická zařízení hned několika způsoby; v pořadí podle klesajícího významu:

Zničení

- Poškození polovodičových přechodů napětím
- Narušení vodivého propojení mezi prvky
- Zničení plošných spojů na PCB deskách nebo kontaktů
- Zničení triaků/tyristorů působením dV/dt .

Rušení provozní činnosti

- Náhodné spouštění západek, tyristorů a triaků
- Vymazání paměti
- Chyby nebo pády programů
- Chyby v datech a přenosu

Předčasné zestárnutí

Prvky vystavené přepětí mají kratší životnost.

Důsledky zásahu elektroinstalací bleskem jsou reálné, protože standardizace pro elektroinstalace nyní v určitých případech předepisuje povinné použití SPD.

PŘEPĚŤOVÉ OCHRANY

Přepěťové ochrany (nebo SPD, obecný název pro jakékoliv zařízení na ochranu proti přepětí) je uznávaným a účinným řešením problémů s přepětím. Je potřeba ji ale zvolit v závislosti na riziku a nainstalovat v souladu s platnými normami, protože jen tak dosáhnete její maximální účinnosti.

SPD se skládají z několika typů prvků, jako jsou GDT (výbojka), GSG (plynové jiskřiště), MOV (varistor s oxidem kovu), SAD (křemíková lavinová dioda), v závislosti na použití nebo parametru, kterých je potřeba dosáhnout.

Vzhledem k tomu, že všechny typy sítí mohou být vystaveny přepětí, jsou SPD dostupné pro střídavé napájení, stejnosměrné napájení, fotovoltaické napájení, telekomunikační a datové linky, LAN a radiokomunikační vedení.

STANDARDS

Vzhledem k rozmanitosti a významu přechodných jevů stanovily instituce vydávající normy požadavky na testování dopadů přepětí na zařízení.

Jevy byly nejprve charakterizovány a vytvořila se řada standardizovaných vln (napěťová křivka 1,2/50 μ s a proudové křivky 8/20 μ s nebo 10/350 μ s); následně pak byla vydána řada norem definujících vlastnosti svodičů přepětí, mezi které patří:

Přepěťové ochrany pro systémy střídavého proudu :

- NF EN 61643-11 (Francie)
- DIN EN 61643-11 (Německo)
- EN 61643-11 (Evropa)
- UL 1449 (USA)
- IEC 61643-11 (mezinárodní norma)

Přepěťové ochrany pro fotovoltaické systémy:

- EN 61643-31 (Evropa)
- IEC 61643-31 (mezinárodní norma)

Přepěťové ochrany pro telekomunikační zařízení:

- IEC 61643-21 (mezinárodní norma)
- Doporučení ITU-T K11, K12, K17, K20, K21, K36 (mez.)
- UL 497 A/B (USA)

